

## בועות: חידושים בכלכלה

אורי בנימין

(רבעון לכלכלה 115, דצמבר 1982)

כאשר עבור בקבוק-תסס ניתן לרכוש 6 כיכרות לחם (3 לפני שנה), זה גם שיעור-התחלופה בין פוליטיקאי לאנשי מדע וכלכלה - בהתאמה; ומה הפלא שהפוליטיקאי מאוהב בבועות. הדיון באותה בועה אינפלציונית אשר שר האוצר יורם ארידור ויועציו מגלים, כחידוש ולוחמים בה - והעם אינו מבחין בה אך מרגיש אותה, מזכיר את הויכוח על מספר המלאכים היכולים לשבת על חודה של מחט. לזה מצטרפת עתה השאלה, האם בועה יכולה להתייצב על חודה של סיכה?

מוצבים כנגד הפיסיקאים אנרגיה "חדשה" (המצאת המנורה של יעקב מרידור) וכנגד הכלכלנים כלכלה "נכונה". ניחא מה שהם עושים למדע - אך מה הם עושים לשפה?! - זה המהפך האמיתי, לא "הידע הוא כוח" אלא "הכוח הוא ידע". מאז ימי ליסנקו בברה"מ עוד לא נשמעה כזאת.

והנה, אבי הכלכלה "הנכונה" הוזמן להרצות לפני האגודה הישראלית לכלכלה. יש דמגוגיה לעם ושמה כלכלה "נכונה", ויש דמגוגיה למדע ושמה כלכלת "הבועה" (מימון סיבובי בשפה נקייה). כבוד השר - תפסיק להדפיס כסף! זאת כל התורה, ואותה יאמרו לך כל מקבלי פרס-נובל לכלכלה. גם אתה תקבל פרס-נובל (אפילו בכלכלה) אם תמצא דרך להוריד אינפלציה ללא אבטלה. כיצד למנוע אבטלה עם אינפלציה כבר גילו לפניך. במדע נהוג להתווכח על מה שאין יודעים ולא על מה שיודעים, (והמבוכה אינה בחזקת רשיון להמציא בועות). וזאת יודעים, כי באמצעות הדפסת כסף או מלווה למימון סובסידיות ותיסוף מט"ח לא מורידים אינפלציה - אפילו אם זוכים על ידי כך בבחירות, וגם זאת יודעים, שמלחמה באינפלציה מביאה לאבטלה (סמויה או גלויה) כגורם או כתוצאה. וכל אחוז אבטלה שהנך חוסך היום (ובמציאות אינך חוסך אלא מייצא מובטלים) תקבל מחר כפליים.

יורם ארידור מצטט את גילברייט [מספרים כי כאשר שמע זאת רץ לבית הדפוס והוסיף almost לכותרת ספרו עם סלינגר: "Galbraith 'Economics for (Almost) Everybody'"], והוא זה אשר אמר כי אינפלציה היא מודד לכישלונה של ממשלה - ולממשלתך הציון גבוה. הוא זה הטוען כי תיסוף השטרלינג ב-1926 באנגליה הוא מהשגיאות הגדולות ביותר אשר זוהו אי-פעם כמעשה של פוליטיקאי (וינסטון צ'רצ'יל) בתחום הכלכלי. אך אתה הוא זה שבמדיניותך הכלכלית, בתירוץ של כלכלה "נכונה" אתמול וכלכלת "בועה" היום, מבצע בדיוק אותה שגיאה.

דוח-שיח מדומה

השר אומר: "צריך להבין שעל כלכלה דמוקרטית ועל כלכלה טוטליטארית חלים חוקים כלכליים שונים."

ואני משיב: "לא החוקים הכלכליים שונים, אלא כללי המשחק הפוליטיים שונים. היטלר ורוזוולט עשו אותו הדבר בכלכלה, אך לא בפוליטיקה."

השר: "אין תרופת פלא אחת, אין מרשם קסמים."

ואני: "יש - הכלכלה "הנכונה"."

השר: "כשיעלה מחיר השמן יעלה מוכר הפלפל את מחירו באותו שיעור."

ואני: "זה יקרה רק בתנאי של עודפי-ביקוש, אשר אתה (כשליט) יוצר, ובמדיניותך מותנה כוחו לגלגל הלאה את מלוא ההתייקרות, וככל שעודף הביקוש גדול - כן יגדל כוחו."

השר: "...מוכרחה להיות בלימה מתונה..."

ואני: "נכון, אך עד כמה מתון זה מתון?, זאת השאלה! תשאל את קודמך למניין. הבלימה של ארליך הרשימה רק את חיציה השבורים של הפרסומת, הבלימה של הורביץ הורידה את האינפלציה מ-131% ל-117% (ממוצע לממוצע)."

השר לכלכלנים: "הצעתי את תשובתי, תנו לי אחרת, אך אם לאו - קבלו את תשובתי."

ואני: "תשובתך אינה תשובה, אתמול הצעת לרבע את המעגל והיום אתה מציע לעגל את המרובע. תשובות אחרות תמצא בספרות למכביר: שמידט, תצ'ר, ריגן ומיטרן. רבינוביץ והורביץ ז"ל מצאו אותה ובחרו באחת מהן - לפי השקפתם הפוליטית."

השאלה האמיתית הממתינה לתשובה היא: כיצד תומרן המשק לכך שבהכרח מדפיסים בו כסף? ולא מניין האינפלציה? (זאת יודעים). לכך יש תשובה: ראשיתה במלחמת יום הכיפורים - בימי שלוט המערך. אחריתה בדיבורים על "אדמה חרוכה" ובמעשים של "אימפריה", בדיבורים של שלום ובמעשים של מלחמה, בדיבורים על כלכלה "נכונה" - ובמעשים "המיטיבים" עם העם - בימי הליכוד. ■

[www.bentamari.com/ecometry](http://www.bentamari.com/ecometry)